

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס'...), התשע"ד-2014

- תיקון סעיף 2 1. בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981,¹ אחרי סעיף 2(ד) יבוא:
- "(ה) מבלי לפגוע בכלליות האמור בסעיף קטן (א), סירוב למתן שירות הנובע מכל אחד מאלה ייחשב כסירוב סביר:
- (1) אי-היענות של הלקוח למסור פרטים הנדרשים על-פי הוראות דין.
- (2) יסוד סביר להניח כי פעולה קשורה להלבנת הון כמשמעותה בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000,² או למימון טרור כמשמעותו בחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005.³"
- תחילה 2. תחילתו של חוק זה מיום פרסומו.

דברי הסבר

סעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן – החוק) מטיל איסור על תאגיד בנקאי לסרב סירוב בלתי סביר לתת שירותים מסוימים ובהם שירות בסיסי של פתיחת חשבונות עובר ושב במטבע ישראלי וניהולם ושירות של קבלת פיקדון כספי במטבע ישראלי או במטבע חוץ. הצעת חוק זו קובעת חזקה משפטית, לפיה סירוב מצד תאגיד בנקאי לתת שירותים כאמור ייחשב כסביר לעניין סעיף 2(א) לחוק, אם הוא נובע מאי-היענותו של הלקוח למסור פרטים הנדרשים על-פי הוראות דין ובעיקר צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001 והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 של המפקח על הבנקים שעניינה "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות" (להלן – הוראה 411). בנוסף, סירוב מצד תאגיד בנקאי למתן שירותים בהתקיים יסוד סביר להניח כי פעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור, אף הוא ייחשב סביר לעניין סעיף 2(א) לחוק. יצוין, כי כבר כיום סעיף 24 להוראה 411 קובע הסדר דומה, והתיקון המוצע מעגן הסדר זה בחקיקה

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשע"ב, 388.

² ס"ח התש"ס, עמ' 293; התשע"ב, 646.

³ ס"ח התשס"ה, עמ' 76; התשע"ב, 510.

תיקון זה נדרש לנוכח קושי בו נתקלים תאגידי בנקאיים עת הם מסרבים לתת שירותים או לבצע פעולות בשל היעדר שיתוף פעולה מצד הלקוח במסירת פרטים הנדרשים בהתאם לדין, או בשל חשש כי פעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור. במצבים אלו, פונים לקוחות לבתי-משפט ועותרים לצו אשר יחייב את התאגידי הבנקאים לתת את השירות או לבצע את הפעולה. במסגרת ההליך נדרשים התאגידי הבנקאיים להוכיח את סבירותו של הסירוב, הן עובדתית והן משפטית. במקרים רבים סירוב זה נובע מניהול הסיכונים של התאגידי הבנקאיים או ממילוי החובות שהוטלו על התאגידי הבנקאיים במסגרת המלחמה בהלבנת הון ובמימון טרור, כגון חובות זיהוי ודיווח על פעולות בלתי רגילות (ראו למשל ת"א 13-01-43887 (המחוזי מרכז-לוד) **אס.אל.גי.איי מימון והשקעות בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ** (פסק-דין מיום 17.11.2013); ת"א 13-06-60553 (המחוזי ת"א-יפו) **ג'וסטו עסקי מתכת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ** (החלטה מיום 7.8.2013); ה"פ 28387-10-12 (המחוזי מרכז-לוד) **אימפריה "יאסין" להשקעות ומימון בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ** (פסק-דין מיום 29.4.2013)). יתר על כן, בשל הוראות סודיות הקבועות בסעיף 31א' לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 ובסעיף 48(ב) לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005, מנועים לעיתים התאגידי הבנקאיים מלהציג את מלוא המידע אשר ביסס את סירובם.

התיקון המוצע צפוי להפחית במידת מה את הנטל המוטל על תאגידי בנקאיים במצבים אלו, באופן שתאגיד בנקאי אשר סירב לתת שירות או לבצע פעולה יידרש להראות כי מקור הסירוב הוא אי-היענותו של הלקוח למסור פרטים כאמור או כי קיים יסוד סביר להניח שפעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור, ואז ייחשב סירובו כסביר לעניין סעיף 2(א) לחוק. על-ידי כך יערך איזון ראוי בין חובתו של התאגיד הבנקאי לתת שירות ובין חובותיו האחרים מכוח הדין וניהול הסיכונים שלו. יודגש, כי לקוח אשר סבור כי סירובו של תאגיד בנקאי לתת שירות אינו סביר, מכל סיבה שהיא, רשאי בכל עת לפנות למפקח על הבנקים לצורך בירור עניינו בהתאם להוראות סעיף 16 לחוק.